

ته لیسمی داهینانی دهقی هونه ری و نه ده بی، بی دهنگه کان ده دویتنی، نه ودیوی جوانی ناشرینه کان ده رده خات، هه ولی بی هووده ی دهسته مؤکردنی زه من به گروتین ده خات. کاتیکیش چهنده ره گه زیکی هونه ری ئاویته ی به کدی ده بن له ده برینی ناخی مرۆف، زیاتر قولبونه وه له ناو ماناکان و رۆچوون به ناخی زه من نه دهسته مؤ نه کراوه کان دیتته کایه وه، نه وه دهنگه هیمن به خشه که ی به هجه ت به حیایه، به وشه ناسک و پر ماناکانی که به که شوهه وایه کی سۆفیگه ربیانه ده بنه به ره می گۆرانیه کی نوئی سالی ۲۰۱۴ و گرتیکویره کانی ته من ده که نه وه.

ئاوازه سۆفیگه ربیانه که و وشه ناسکه کانی گۆرانی دلکی سپی، دیوه قول و شاراوه که ی زه من هه لده کۆلن و مانا و جوانی و داد و فیغانی زه من بلاوده که نه وه، ههروهک چۆن داد و فیغانی نه هاهمه تبیه کانی جیابونه وه و داپرانی نه ی له قامیشه لان لای جه لاله ددینی رۆمی (۱۲۰۷-۱۲۷۳) ده بیته ئاماره یه ک بو جیابونه وه ی مرۆف له ره گوریشه و ره جه له کی خۆی:

بشنو از نی چون حکایت می کند

از جدایی ها شکایت می کند.... «دهفته ری به که می

مه سنه وی»

سکالای نه ی له سه رجهم جیابونه وه کانه، هه ره له جیابونه وه ی خۆی له قامیشه لان، تا جیابونه وه ی مرۆف له خاک و نیشتمان و زیدی خۆی تا ده گاته جیابونه وه ی له ره گوریشه ی خۆی، گریبه ی مندالیش له ساتی له دایکبوونیدا، به که م ناله ی جودایی مرۆقه له بوون. (هیمن) ی شاعیریش له ناله ی جوداییه که یدا زۆر جوان نه م ههستی داپرانه ی ده رده بریت و ده لیت:

چۆن نه نالی نه و دلته نه نگاوتیه؟

به رد له به ردی بیته وه دهنگی هه یه

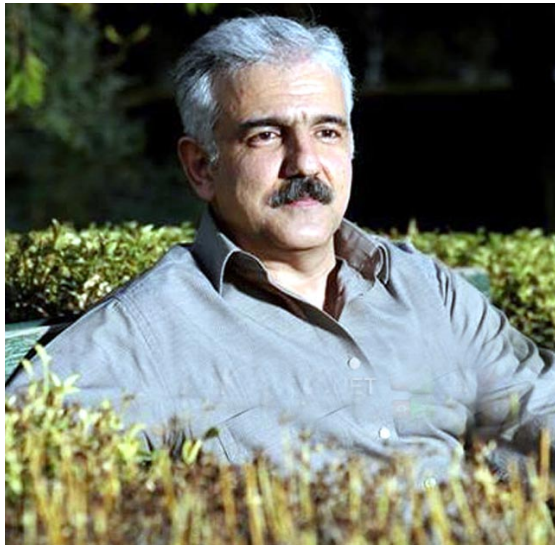
ژانی ناسۆری جوداییم چیشته وه

هه رچی خۆشم ویستوه جیم هیشتوه

زه من و تیپه برینی ته منی مرۆف و پیربونی،

دلته سپیه که ی به هجه ت به حیا

د. عوسمان یاسین

به هجعت یه حیا

ته نیا وینه کم گۆز او هه عاشقه که ی جارانه
 له کۆتاییدا دلێکی سپی ئه وه به بیر هه موان
 ده هیتته وه که هه عاشقه که ی جارانه و سپیبه تیبه که ی
 به هوی زه مانه هه چ گۆرانکاری به سه ردا نه هیتنا وه، پاک و
 بیهگه ردی خۆی پاراستوه و هه خه مخۆر و هاو پیکه ی
 جارمانه، سپی بوونی قژی ئه گه وینه که شی گۆریب،
 به لām ئه وه عاشقه که ی جارانه.
 دیاره گه نجی به هاری ژبانی مرۆفه، له ده ستدانی ئه وه
 قۆناغه ی ژبانی مرۆف به ره خامۆشی ده بات، له بهر ئه وه
 ده قه هونه ری و ئه ده بیسه کان به شیوه ی جوړاو جوړ
 باسیان له م باره کردوه. ئیمامی شافعی له م باره یه وه
 ده لیت:

ولذة عیش المرء قبل مشیبه
 وقد فنیت نفس تولى شایها
 إذا اسود جلد المرء وأبيض شعره
 تكرر من أيامه مستطابها

به لām ئه گه گۆرانی و هۆنراوه ی دلێکی سپی به هجعت
 یه حیا له گه به ره می گه لانی دیکه به راورد بکه ی، که
 باس له پیری و پرچ سپی بوون ده کن، ئه وه یه کسه ره له
 هونه ری عه ره بیدا گۆرانیه که ی (عیرتنی بالشیب) ی
 نازم غه زالی-مان به یاددا دیتته وه، که هۆنراوه که ی به م
 شیوه یه به:

عیرتنی بالشیب وهو وقار
 لیتها عیرت بما هو عار
 ان تکن شابت الذوائب منی
 فاللیالی تزینها الاقمار

ناسۆریتترین چیرۆکی جیابوونه وه کان، به لām دا هیتنا نه
 هونه ری و ئه ده بیسه کان له هه ولی ئه وه دان که دلنه وایی
 مرۆف بکه ن، جوانکاری له ژانی ئه م ناسۆری و داد و
 فیغانه ئه نجام به دن.

دلّه سپیبه که ی به هجعت یه حیا له گه ل تیبه رینی زه مه ن
 خۆی ده رده خات، به لām ده وریه ره که ی ئه و راستیبه به
 شیوه یه که ی دیکه ده بین:

وتیان وا خه ریکه ته مه ن به یانی پیری ده رده کا
 وتم نه خیر ئه و سپیبه تیبه ره نگی دلّمه وا سه رده کا
 سپیبه تی پرچ لای خه لک سیما یه کی نارێک به مرۆف
 ده به خشیت، به لām لای به هجعت یه حیا ئه و سپیبه تیبه
 مانایه کی قوولتری هه یه:

توخوا پیم مه لّین بیگۆزه ئه و ره نگی سپیبه تی لّی نایه
 هه ر تالّی لاپه ره یه که و دنیا یه چیرۆکی تیا یه
 گه رمی هاوین ئامازه یه بو سووتان و ئازار و
 ئه شکه نجه، که ناخی شاعیری پرکردوه، به لām هه میسه
 دلّی سپیبه و ره نگی به فیری زستانی له پرچی
 ده رخستوه:

ناخم وه ک چله ی هاوینه و ته نیا قژم وه ک زستانه
 ره نگی به فر عیبی چیه خۆ من هیتتا دلّم جوانه
 له دوا ی ئه م دیره، جوانکاری و دا هیتنا ی شاعیر به
 خستنه پرووی پرسیارێک ده گاته لووتکه، کاتیک
 سه رسورمانی خۆی ده رده خات، بوچی گه رمی هاوینی،
 سینهی به فیری پرچی ناتوتیتته وه، تا ئه وه زه مه نه ی که
 پیی وایه به ناهق لیتی زهوت کراوه بو بکه ریتته وه؟

سه یرم لّی دّی گه رمی سینم ئه و به فره ناتوتیتته وه
 ره نگی به ناهق براوم له زه مه ن ناسیتته وه
 ئامانجی سه ره کی هه ول و کووش و شوپشه کان به
 ده ست هیتنا وه ی مافه زه و تکراره کان، لیره دا شاعیر خه ون
 به وه ده بینیت، که ئه وه ی زه مه ن لیتی بر دووه، هه ره له
 ریگی ئازاره کانی، داد و فیغان و سووتانه کانی خۆی،
 به دهستی بهیتته وه.

کوا سپی مانای پیریبه که س نه یکا به ده نگ و باسّ
 ئه وه ی ژیر بی خۆی تیده گا که ئه وین ته مه ن نانسّ
 سپیبه تی لای به هجعت یه حیا مانای پیری نیبه،
 هه رچه نه ده لای خه لکی و اباوه، به لām ئه وه ی هه کیم بیت
 ده زانیت که ئه وین و عیشق ته مه نی بو نیبه، پیری بوون و
 سپی بوونی قژی ئه ویندار و عاشقان له عیشق و
 ئه وینه که یان ساردیان ناکه نه وه و دووریان ناخه نه وه،
 چونکه عیشقی راسته قینه له دلدا یه، هه تا ئه و دلّی
 عاشق له لیدان نه که ویت، عیشقه که ی هه ره برده وام و
 زیندوه.

هه رچۆنی به هه ره خه مخۆر و هه ره هاو پیکه ی هه مو تانم

دموعي بيوم فقد الولف ليله

وردت عيني يرها النوم ليله

تعيرني عجب بالشيب ليله

واخير اثنيننا نشيب سويه

ئوهى جىگاي سهرنجه لهم بهراوردكردهدا ئهويه، كه ئهم هونراوهيهى گوراني نازم غهزالي بؤ خهليفهى عهباسى (المستنجد بالله) دهگهريتهوه، يان بهلايهنى كهمهوه، چوار دپري سهرهتا، يان دوو دپري بهكهم، ههرچهنده ئهمهش جىگاي گومانه، چونكه بؤچوونى واش ههيه كه ئهم شيعره، يان چهند دپريكي سهرهتاي شيعرهكه بؤ ئهدهبى ئهندهلووسى دهگهريتهوه و شاعيرهكeshى ناوى (يحيى بن الحكم الغزال)ه، كه يهكيك لهو شاعيرانهبووه كه لهلايهن خهليفه (المستنجد بالله) بهندكراوه، كه گهنجيكي جوان بووه، ههر لهبهر ئهوه نازناوى (الغزال)ى لى نراوه، بهلام تاله مووى سبي له قزى پيدايبوو. لهبهر ئهوهى خهليفهى ناوبراو بهندى كردوو، بؤيه شيعرهكesh دراوهته پال ئهم خهليفهيه، ئهمه سهبارته بههونراوهى گورانييهكهى نازم غهزالي، بهلام دياره گورانييهكهى دلتيكي سبي بههجهت يهحيا، ئاواز و هونراوهكهى ههر له داهيتانى خويهتى.

له ههردوو گورانييهكهدا سپييهتى قزى، جوانى خوى ههيه، لاي بههجهت يهحيا سپييهتى قزى رهنگاندهوى سپييهتى پاكي و بيگهردى دلبيتهى، بهلام له گورانييهكهى نازم غهزالي دا تاله مووه سپييهكانى قزى به ئهستيره و مانگهكان دهچوتيت، كه ئاسمانى تاريخى شهوان دهراژتتهوه، ئهمه دواى ئهوهى ئهوه سپييهتبييهى قزى به ويقار دادهنيت. له كاتيكدا ئافرهته خوشهويستهكهى پتي عهبيدارى دهكات، بهلام ئهوه خوزياى ئهوه دهخوازيت كه بهشتيكي ديكه عهبيدارى بكات، كه شورهبى بيت، نهك سپييهتى پرچى كه ويقاريهتى.

ئوهى جىگاي سهرنجه له گورانييهكهى بههجهت يهحيادا ماناي ئيستيتيكايانهى سپييهتى قزى قوولتر و جوانتر له ماناي سپييهتى قزى له گورانييهكهى غهزاليده دردهكهويت. له كاتيكدا گورانييهكهى غهزالي به تيروانييتيكي پادشايانه دههويت ههمو شتيك بؤ دهسهلاتى خوى پاوان بكات. لهبهر ئهوه بهم شيوهيه وهلامى خوشهويستهكهى دهاتهوه، كه له كوتاييدا ههردووكيان بهيهكهوه پير دهبن، ئهمه دهستهوهستانى ديدگاي خهليفهى عهباسى (المستنجد بالله) به بهدنگى نازم غهزالي، له بهرانبهر تپههريپوونى زهمه و پيرى كه ههميشه رووى له ئافرهتهوه وهك ههر دهسهلاتخوازتيكى

ديكه دهيكاته بابتهتى خوى، وهك ههر بابتهتيكى ديكهى مولكي پاشاكان مامهلهى لهگهله دهكات، بهلام كاتيكي بابتهتهكهى-ئافرهتهكه - به پيرى و سپييهتى قزى عهبيدارى دهكات، تووشى سهرسورمان دهبيت، چونكه سپييهتى قزى لاي ئهوه ويقاره و شايستهى عهبيدارى نيبه.

ئهمه له كاتيكدا له گورانييهكهى بههجهت يهحيادا ئافرهت بابته نيبه (بهلكو ئهويش خوديكيه)، تا رووى تى بكات و پاكانهى عهبيدارى خوى بؤ بكات، وهك نازم غهزالي، بهلكو ئهوه رووى له زهمه و رۆژگار، وهك پيادهكه راني ريبازى سؤفيگه ريبان، دلله سپييهكهى خوى بهخشيوهته ههموان، سپييهتى قزى لاي ئهوه ويقار نيبه وهك پاشاكان، بهلكو ئهوه سپييهتبييه زور ئاساييه، چونكه رهنگاندهوى دلله سپييهكهيهتى. بهوهش دللى خوى ناداتهوه، كه ههمومان بهيهكهوه له كوتاييدا پير دهبن و دهمرين. سهرى لهوه سور نامينيت كه سپييهتى قزى بووهته باسوخواسى خهلك، بهلكو سهبرى لهوه ديت، كه گهرمى و كهفوكول و ئاخ و نالهى، سينهى بهفرى سهرى ناتوتيتتهوه، تا رهنكى، يان زهمهنى به ناهق براوى بؤ بگهريترتتهوه.

ليردها تروپيكي مانا ئيستيتيكاييهكهى گوراني دلتيكى سبي دردهكهويت، بههجهت يهحيا ههست به ناكوكييهك دهكات له نيوان گهرمى سينهى و بهفرى سهرى، لهبهر ئهوهى هيچ كار له يهكتركرديتيكى يهكهم لهسهردووم نابينيت، تا ئهوه زهمه نهى له دهستى رويشتوو، بؤى بگهريترتتهوه. ئهوه پرسيساره سهرسورمانهى بههجهت يهحيا له چوارچيوهى فلهسهفهى زهمهندا ليكولتبهوهى زور ههلهگرپت و ماناي ئيستيتيكايانهى كراوه دههخشيت، بهلام له گورانييهكهى نازم غهزالي دا ئهوه بابته قوولهى زهمه ناورووتيتريت.

له كوتايى گوراني دلتيكى سپيدا، دلله سپييهكه دهبيتتهوه دللى ههموان، ههست به جيبابوونهوى خوى لهگهله دوروبهريدا ناكات، بهلكو چاره نووسى خوى به چاره نووسى ههموان دههستتتهوه، دياره ئهمهش ئاماژه بؤ ئهوه دهكات كه دللى سبي دهيهويت له سهرووى زهمهندا بمينتتهوه، لهبهر ئهوه خوى بؤ ههموان ههلهدهخا، ئهمهش خوى له خويدا فلهسهفهيهكى زهمه نه، ئهگهر نه توانيت بهسهرد زهمهندا زال بيت، كه شتيكى مهحاله، ئهوه دهكرپت له سهرووى زهمهندا ديدگاي خوت ههلبخهيت.

ئهمه له كاتيكدا له گورانييهكهى غهزالي دا ئهوه تهبابوونهى خود لهگهله دوروبهريكهى له ئارادا نيبه و فلهسهفهيهكى قوولتى زهمه نيشى لى بهدى ناكريت.